

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

ASTRONOMICVM
PARTIS SECUNDÆ TOTIVS
QVE ASTRONOMICI
GONCLVSIO.

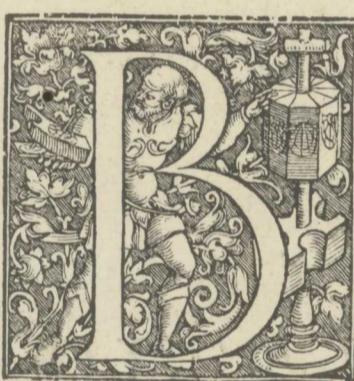

ACTENVS errantium inerrantium stellarum motus quo ad licuit sufficienter exposuimus. Verum si quis adhuc hereret dicens, se quidem, vt dicta sint, omnia intelligere, tenereq; omnes omnium iuxta precepta motuum supputationes, attamen adhuc dubitate vtrum sic nec ne re ipsa sint, imo vt oculis idem usurpare liceat, optare. Proinde o bone hoc a nobis instrumentū superadiectum est, in quo oculari fide omnia constat, instrumentū inquam nomine TORQVETVS, cuius strutura primo, deinde vsus subnctitur. Per hoc enim quilibet per semet & sine quo quam instituentis adminiculō stellas quascūq; tam erroneas quam fixas cognoscere potest. Illud siquidem omnium instrumentorum & usum præbet expromptissimum, absolutissimumq; & minimo comparabile est. Nunc quid amplius commodi primum complectatur mobile, quidue demonstrationis, ultra hæc per Cometas & Torquetum allata, in Cosmographia nostra mox edenda fusius discetur, in qua terra superficiem (nam illa mobili primo similitudine quadam respodet) abunde descriptur sūm, quo in libro, nisi fallor, quicquid in Cosmographicis occurrit questionum elucidabitur omne, exemplisq; & figuris palam fiet. Nunc vero instrumentum hoc TORQVETI pro operis conclusione apponere libuit, ea de causa, quoniam ferè totum voluminis artificium in se comprehendit.

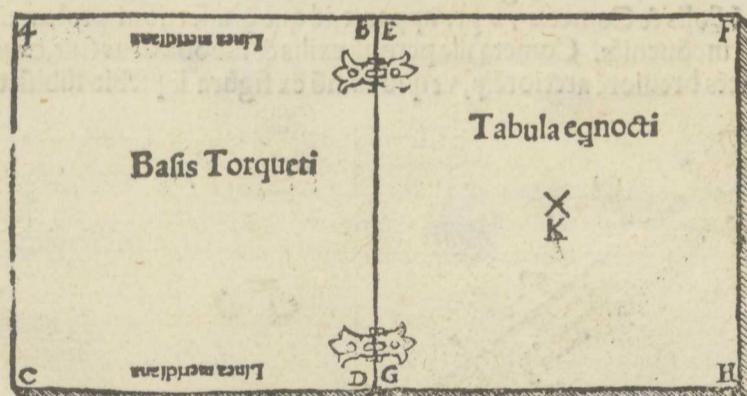
C O M P O S I T I O
T O R Q V E T I Q V A M
F I E R I P O T V I T B R E V I S.
simē descripta.

E N V N C T I A T U M P R I M U M

Basim Torqueti præparare.

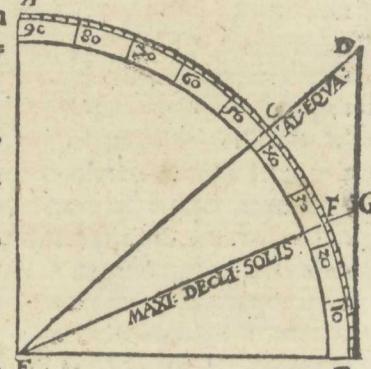
EN TORQVETVM FABRICARE si vis, quod instrumentum omnium est, & iucundissimum, & intellectu usurpatuq; facilimum. Principio tibi laminam ex metallo planam propone quadratam, non nimis subtilem tamen, vt iustam conseruet crassitatem (nam ex ligno vix fieri potest vt torquetum conficias bene durabile & quod non incuruetur) quanto latior autem lamina ista fuerit, tanto melior erit, & omnijsui convenientior, sit autem ea exactè quadra ta, nullo penitus latere exuperans. Angulos quatuor iisce quartior lateris describito A B C D, totam autē hanc laminam Basim Torqueti appellabimus. Deinde adhuc laminam consimilem adaptato, quæ itidem non flectatur facile, eius angulos consignato literis E F G H, illamq; tabulam æquatoris dicemus, siquidem ad iustum illius altitudinem eleuari ipsam quoq; oportet. Lamina hæc cum latere E G lateri ipsius Basim B D adfigetur vinculis firmis, ita, vt tabula æquatoris versus basim deflecti & inclinari possit, atq; vicissim ab ea eleuari. Centrum illius dicetur K.

Tabula hac vtracq; sic præparata, quadrantem tibi compone, qualem voles modo ne nimis paruum. Nam vt aliâs, ita hic, quo maiora sunt huiusmodi instrumenta, hoc & meliora & certiora erunt, illum more solito diuide in 90 gradus, quadrantem totum appellabimus A B, centrum eius E, ex ipso B numera sursum 23 gra. 30 mi, quæ maxima solis declinatio est, ibidem signa F, deinde ex B sursum adhuc numera versus A altitudinem æquatoris, complementū quoq;

CAESAREVM

quoq; elevationis polaris, & ibi scribe C. Postea lineam erige orthogonalem ex ipso B, ea æquidistantis siue parallela erit semidimetro E A, illam quoq; due in eam sublimitate quā voles ipse, Et vbi deinceps regulam posueris super centrum E cum una parte, cum altera autem super C, duxerisq; sic lineam ex centro, illa sanè continget perpendicularē istam in puncto D, & habebis iā triangulum B E D, Basis autē erit E B, diceturq; triangulus æquatoris. Similiter etiam duclineam ex E punto per F, eāq; tanget orthogonalem in puncto G, conficeret triangulum E B G, & dicetur deinceps triangulus maximæ declinationis Solis. Omnia autem quæ hactenus descripsimus, una hæc tibi ob oculos subiicit figura.

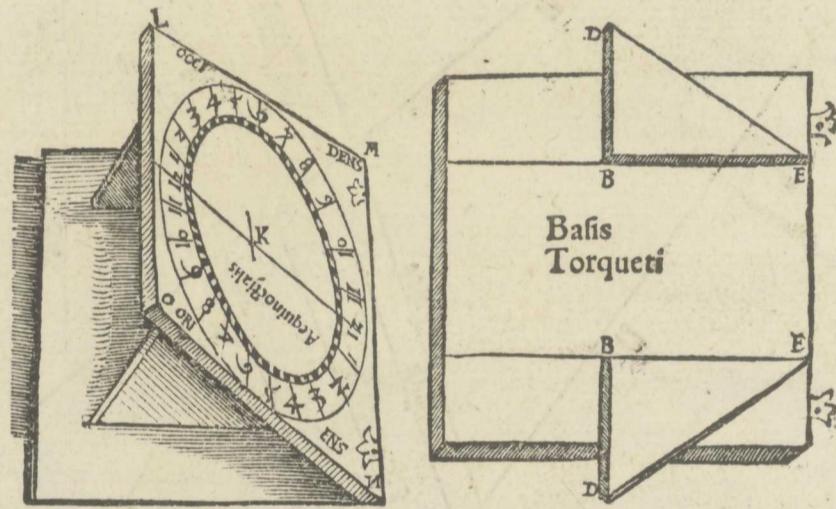

E N V N C T I A T U M S E C U N D U M

Tabulam alteram quæ æquatoris dicitur, & confidere & eleuare.

AM porro rursus tabulam tibi propone æquatoris, eamq; ex altera etiam parte consigna literis quatuor, ita vt supra F, L, super E ponas M, super G, N & super H scribas O, Centrum illius sit K, ut prius. Supremam hanc tabulæ partem diuide per centrū duabus diametris in partes æquales quatuor, & circulum quem poteris maximum describe ex centro, deinde modicè adducto circino, aliam adhuc circumferentiam deduc paulo angustiore ex eodem centro, ita vt in horum duorum circulorum interuallo numerum horarum describere possis. Adhuc paulo angustius adduc circinum, & tertium etiam sic duc circulum, in cuius & proximi maioris intersitio depingashorarum quartalia, vel gradus, quorum quilibet 4. minuta temporis representat, & meridianā quidem horam in medio inter L & O, horam autem 12 medie noctis inter M & N, sextam ante meridiem inter N & O, & diametraliter ex opposito ipsius horā 6 pomeridianam. Facta autē hac æquatoris diuisione in partes 24, siue horas, statim tabula ista eleuabis duobus triangulis ad elevationem æquinoctialis confectis, sicut in fine primi enunciati inuenimus, & sic Torquetum videbis eleuatum, vt sequens tibi monstrat figura.

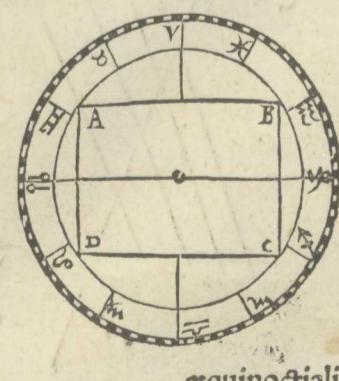

E N V N C T I A T U M T E R T I U M

Zodiacum iusta elevatione simul & diuisione adaptare.

Odiaci autem compositio sic habet, primum omnium orbes duos tibi constitue eiusdem magnitudinis, & cōpetentis densitatis, ita debet esse amplitudo, vt nec latiores nec ampliores tamen sint interiori illo, vel minimo circulo æquinoctialis, qui gradus aut horarum quartalia continet. Orbis siue zodiacus inferior dividendus erit tibi in latera siue superficie spissitudinis, Eo modo, totam circumferentiam diuide in partes 4, quamlibet harum rursus partire in 3, harum singulas iterum in 3. Dehinc quamlibet illarum in 2, & has quoq; tandem in 5. siccq; habebis partes seu gradus 360. At hæc omnia occulte operare & sic va ne videantur. Nunc deniq; tibi propone tabulam subiectam, & contemplare quoniam singulorum signorum principia repositorus, & quo pacto signa omnia perquinos gradus sis diuisuris, Puta quum gra. 5 Arietis vis in Zodiaco signare, accipe gra. 4 mi. 35.

æquinoctialis